

2023 Yılında Türkiye Ekonomisi En Büyük 10 Ekonomiden Birisi Olabilir Mi?

Prof. Erhan Erkut, 17 Şubat 2014

Son aylarda çeşitli üniversitelerde yaptığım konuşmalarda birçok öğrenci bana bu konudaki fikrimi sordu. Ekonomist olmadığımından bu soruya verilere bakmadan cevap verebilmem mümkün değildi. Akademik tatilden yararlanarak bu konuda biraz araştırma yapmaya karar verdim, ve sonuçları burada paylaşıyorum. Herkesin ulaşabileceği veriler kullanmaya ve her lise mezununun takip edebileceği seviyede bir analiz yapmaya özen gösterdim.

AK Parti'nin hedeflerinden birisi, Cumhuriyetin 100. kuruluş yıldönümünde Türkiye'nin dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmesidir.

<http://www.akparti.org.tr/site/hedef/369/dunyanin-ilk-10-ekonomisi-arasina-girecegiz>

“2001 krizinden sonra AK Parti'nin akılcı ve sürdürülebilir tedbirleriyle toparlanan ve küresel krizin etkilerini en az hisseden Türkiye ekonomisi, GSYH açısından 2023'te dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girecek.”

2023'de ne olacağını tahmin edebilmek için şu anki duruma bakmak ve değişik büyüme senaryolarını gözönüne almak gerekir.

Şimdiki Durum

Değişik kaynaklar ülkeleri GSYH'larına göre sıralamaktadırlar. Dört farklı kaynağa göre Türkiye 2012 rakamları ile sıralamalarda 17.dir. Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, ve CIA Dünya Veri Kitabı verilerine göre ilk 20 ülkenin sıralaması aynıdır. İlk 20 ülke için bu dört veri tabanındaki GSYH tahminlerinin ortalamasını Tablo 1'de veriyoruz.

Tablo 1: 2012 Gayrisafi Yurtiçi Hasıllarına göre dünyanın en büyük 10 ekonomisi (\$M)

([http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal)))

1	ABD	15.963.494	11	Kanada	1.820.829
2	Çin	8.291.195	12	Avusturalya	1.542.182
3	Japonya	5.961.042	13	İspanya	1.336.744
4	Almanya	3.414.016	14	Meksika	1.178.831
5	Fransa	2.611.759	15	G. Kore	1.136.183
6	B. Britanya	2.442.610	16	Endonezya	878.206
7	Brezilya	2.288.966	17	Türkiye	790.089
8	Rusya	2.033.656	18	Hollanda	771.565
9	İtalya	2.013.683	19	S. Arabistan	715.113
10	Hindistan	1.845.912	20	İsviçre	631.740

Büyüme Senaryosu 1

Wikipedia’da ülkelerin 2000 – 2010 arasındaki on yıllık dönemde kaydettikleri GSYH büyümesi verileri de mevcuttur. Tablo 2’de dünyanın en hızlı büyüyen 22 ekonomisi sıralanmıştır.

Tablo 2: Dünyanın 2000-2010 arasında en hızlı büyüyen ekonomilerinin büyüme miktarları (\$M) (http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_growth_1980%E2%80%932010)

1	Çin	4.679.779	12	Japonya	791.349
2	ABD	4.575.075	13	B. Britanya	769.682
3	Brezilya	1.447.896	14	Endonezya	541.231
4	Almanya	1.394.517	15	G. Kore	481.097
5	Fransa	1.230.874	16	Türkiye	469.048
6	Rusya	1.220.123	17	Hollanda	394.138
7	Hindistan	1.155.620	18	Meksika	362.379
8	İtalya	954.551	19	İran	310.942
9	Kanada	852.126	20	Polonya	298.138
10	Avusturalya	836.375	21	İsviçre	278.008
11	İspanya	827.569	22	S. Arabistan	259.667

Tablo 1 ve 2’yi karşılaştırdığımızda büyük ekonomiler sıralaması ile hızlı büyüyen ekonomiler sıralaması arasında önemli benzerlikler olduğunu gözlemleriz. 2012-2022 arasındaki büyüme performanslarının 2000-2010 arasındaki performansların aynısı olacağını varsayarak, 2022 sıralaması için bir senaryo oluşturabiliriz. Bu senaryoda ilk 5 değişmemekte, fakat Brezilya ve Rusya kendilerinden daha yavaş büyüyen Büyük Britanya’yı, Hindistan ise İtalya’yı geride bırakmaktadırlar. İkinci onda ise tek değişiklik Güney Kore’nin Meksika’nın üzerine çıkması olmaktadır. Tablo 1’de 17. olan Türkiye ekonomisi ise 2023 yılına da 17. ekonomi olarak girmektedir.

2000-2010 arasında Türkiye ekonomisi ciddi bir şekilde büyümüştür. Fakat Tablo 1’de Türkiye ekonomisinden daha büyük olan ekonomilerin Meksika haricinde hepsi son 10 yılda Türkiye ekonomisinden (\$M olarak) daha fazla büyümüşlerdir. 2012-2022 arasındaki ekonomik büyümelerin 2000-2010 arasındaki büyüme performansına benzer olması halinde Türkiye’nin önümüzdeki 10 yıl içinde ekonomi büyüklüğü sıralamasını değiştirmesi mümkün görülmemektedir. Bu senaryoya göre Türkiye’nin kendisinden daha yavaş büyüyen Meksika’yı geçebilmesi için aşağı yukarı 40 yıl gerekecektir.

Büyüme Senaryosu 2

İkinci senaryomuzda ise, büyüme miktarı yerine büyüme hızına odaklanacağız. Yani toplamalı—*additive*—bir model yerine çarpmalı—*multiplicative*—bir model varsayacağız. Tablo 3’de dünyanın 2012’deki en büyük 20 ekonomisi ve bu ekonomilerin 1990-2007

arasındaki büyümeleri esas alınarak hesaplanmış yıllık büyüme oranları mevcuttur. Ekonomilerin aynı oranlarda büyümeye devam edeceğini varsayarak ikinci büyüme senaryomuzu oluşturabiliriz.

Tablo 3: 2012 GSYH'lara göre dünyanın en büyük 20 ekonomisi, bu ekonomilerin yıllık büyüme hızları (1990-2007 yılları için hesaplanmış), ve aynı hız ile büyüme sürerse 2023 yılında ulaşacakları ekonomik büyüklükler

(http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_growth_1980%E2%80%932010)

		2012 GSYH	Oran	2023 GSYH
1	ABD	15.963.494	5,27%	28.085.283
2	Çin	8.291.195	13,34%	32.872.474
3	Japonya	5.961.042	2,21%	7.581.400
4	Almanya	3.414.016	3,96%	5.233.528
5	Fransa	2.611.759	4,30%	4.150.118
6	B. Britanya	2.442.610	6,20%	4.733.951
7	Brezilya	2.288.966	6,12%	4.399.557
8	Rusya	2.033.656	4,92%	3.449.202
9	İtalya	2.013.683	3,68%	2.996.650
10	Hindistan	1.845.912	7,63%	4.144.553
11	Kanada	1.820.829	5,40%	3.247.250
12	Avusturalya	1.542.182	6,60%	3.115.048
13	İspanya	1.336.744	6,15%	2.577.320
14	Meksika	1.178.831	7,47%	2.603.822
15	G. Kore	1.136.183	7,87%	2.614.302
16	Endonezya	878.206	7,54%	1.953.739
17	Türkiye	790.089	9,05%	2.049.077
18	Hollanda	771.565	5,78%	1.431.568
19	S. Arabistan	715.113	7,15%	1.528.580
20	İsviçre	631.740	3,44%	916.457

Tablo 3'de görüldüğü gibi 2012 sıralaması ile 2023 sıralaması arasında büyük farklar bulunmamaktadır. Amerika'dan çok daha hızlı büyüyen Çin ekonomisinin 10 yıl içinde dünyanın en büyük ekonomisi olması beklenmektedir. Japonya ve Almanya düşük büyüme hızlarına rağmen ekonomilerinin başlangıç büyüklüğü nedeniyle 3. ve 4. pozisyonlarını korumaktadırlar. Büyük Britanya ve Brezilya 2023'de birer basamak yukarı çıkarak 5. ve 6. büyük ekonomi olmuşlar, Fransa ise iki basamak aşağıya düşmüştür. İlk 20 içinde en büyük düşüşü yılda sadece %3.68 büyüyen İtalya ekonomisi 3 basamak düşerek gerçekleştirmiş, en büyük yükselişi ise %7'nin üzerinde büyüme hızları sayesinde ikişer basamak yükselen Hindistan ve Güney Kore gerçekleştirmişlerdir. Türkiye ise sadece Endonezya'yı geçerek 17.likten 16.lığa yükselmiştir.

Özetle, ikinci senaryoda hiçbir ülke 3 basamaktan daha fazla yükselememektedir, ve sadece Çin'in altında kalan yıllık %9 büyüme hızına rağmen Türkiye 2023 yılında sadece bir basamak yukarıya çıkabilmektedir.

İkinci senaryodaki ekonomik büyümeler ile dünyanın 10. büyük ekonomisi olan Kanada ekonomisinin büyüklüğü 2023 yılında \$3.25 Trilyon'a ulaşmakta, Türkiye ekonomisi ise \$2 Trilyon büyüklük ile Kanada ekonomisinin üçte ikisi büyüklüğüne bile ulaşmamaktadır.

Tahminler

Birçok kuruluş gelecekte dünyanın en büyük ekonomilerinin hangileri olacağı konusunda tahminlerde bulunmuştur.

([http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_past_and_future_GDP_\(nominal\)](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_past_and_future_GDP_(nominal)))

- 2006 yılında Goldman Sachs'ın yapmış olduğu tahminlere göre Türkiye 2020 ve 2030 yıllarında dünyanın 14. büyük ekonomisi olacaktır.
- 2010 Kasım ayında Standard Chartered'in yaptığı tahminlere göre 2020 veya 2030 yılında Türkiye dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında bulunmayacaktır.
- 2011 Şubat ayında Citigroup'un yapmış olduğu tahminlere göre 2050 yılında Türkiye dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında bulunmayacaktır.
- IMF'ye göre 2018'de Türkiye ekonomisi \$1,279,825M'lik bir büyüklük ile Endonezya'yı geçerek dünyanın 16. ekonomisi olacaktır.
- 2013 Ocak ayında PricewaterhouseCoopers tarafından yapılmış olan bir tahmine göre Türkiye ekonomisi 2030 yılında \$2,106T ile (Avusturalya ve Güney Kore'yi geçerek) dünyanın 15. büyük ekonomisi olacaktır.

Görüldüğü gibi hiçbir saygın kuruluş Türkiye ekonomisinin 2023 yılında dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girebileceğini öngörmemekte, şu anda 17. büyük ekonomi olan Türkiye ekonomisinin 2020-2030 yılları arasında sadece bir veya birkaç basamak daha yukarıya çıkabileceğini tahmin etmektedirler. Görünen odur ki, 10 yıl içinde ilk 10 ekonomi iddiası ekonomik analizlere dayalı bir öngörü değil sadece seçmenleri etkilemek için kurgulanmış bir söylemdir. Kanımızca bağımsız düşünebilen üniversite öğrencilerinin bu tür iddialar yerine ülkedeki yaşam kalitesini öne çıkaran dünya sıralamalarına odaklanmaları gerekmektedir.

İlk 10 ve Gerçekler

Dünyanın büyük ekonomilerine baktığımızda sıralamada önde gelen ülkeleri üç guruba ayırabiliriz:

1. Küçük fakat zengin ülkeler: Örneğin İsviçre 8 milyon nüfusuna rağmen kişi başına \$79,000 gelir ile dünyanın en büyük 20 ekonomisi arasına girmeyi başarmıştır.

2. Büyük fakat azgelirli ülkeler: Örneğin Çin, kişi başına geliri \$6,000 olmasına rağmen 1,3 Milyar nüfusu ile ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır.
3. Hem nüfusu hem de geliri ortalamasının üzerinde olan ülkeler: Örneğin İtalya \$33,000 kişi başına geliri ile 61 Milyon nüfusu birleştirerek ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır.

Türkiye'nin kişi başına \$10,500 gelir ile hangi gurupta olduğu şüphe götürmez. Türkiye ekonomisinin ilk 20'de olmasının sebebi kişi başı gelirin değil *nüfusunun* yüksek olmasıdır. Bir ülkenin ekonomisinin büyük olması ülkeyi yönetenlere birtakım avantajlar sağlayabilir. Fakat ülke vatandaşları için esas önemli olan ülke ekonomisinin büyüklüğü değil hane ekonomisinin büyüklüğüdür. Çin'in şu anda dünyanın ikinci büyük ekonomisi olması Çin'de günde 10 dolara çalışan fabrika işçisinin yaşamını olumlu etkilemez. Daha açık söylemek gerekirse ülke ekonomisi büyüklüğü vatandaşın karnını doyurmaz; çok sayıda fakirin bir araya gelmesi ile zengin ülke olunmaz. Benzer şekilde Türkiye ekonomisinin 2023 yılında 17. mi yoksa 15. mi (ya da 10. mu) olacağı sıradan vatandaşın yaşamına doğrudan bir etkide bulunmaz. Kişiler için esas olan kendi yaşam kalitelerinin ne seviyede olduğu ve hangi yönde değiştiğidir. Dolayısıyla, Türkiye ekonomisinin 2023 yılında dünyanın kaçıncı büyük ekonomisi olacağı sorusunun aslında Türkiye'de yaşayanların büyük çoğunluğu için pek bir önemi yoktur. Bu şekilde bir söylem geliştirmenin amacı ancak hedef saptırmak ve kişileri kendileri için esas önemli olan bireysel konular yerine daha az anlamlı olan bir resime odaklatmak olabilir. Böyle bir hedef ve odak kişilere ancak moral verebilir—ekonomik bir yarar sağlamaz.

Kişi Başına Düşen Gelir

Türkiye, kişi başına düşen ortalama gelir sıralamasında Birleşmiş Milletler verilerine göre dünyada **66.**, IMF'e göre dünyada **62.**, Dünya Bankası'na göre **65.**, CIA Veri Kitabına göre ise **70.** sıradadır. ([http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(nominal\)_per_capita](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(nominal)_per_capita)) Türkiye'nin kişi başına düşen geliri 1990 yılında sadece \$2,600 iken 2007 yılında \$9,400'a çıkmış olması önemli bir başarıdır. Fakat zengin ülkelerin gelir seviyelerine ulaşmak için daha gidilmesi gereken uzun bir yol vardır. Kanımca eğer GSYH rakamlarına odaklanılacak ise, esas odaklanılması gereken rakam toplam ekonomi büyüklüğü yerine kişi başına düşen gelir olmalıdır. Şu anda dünyada toplam ekonomi büyüklüğünde 17. olduğumuzu ve hedefimizin ilk 10 olduğunu düşünmek yerine, şu anda dünyada ortalama gelir sıralamasında **65.** olduğumuzu ve ilk hedefimizin ortalama geliri \$20,000'a çıkartıp **ilk 40'a** girmek olduğunu düşünmek daha sağlıklı olacaktır.

Tabii burada artan gelirin bireylere dağılımının önemini de vurgulamalıyız. Maalesef Türkiye'de gelir dağılımı oldukça dengesizdir. Ekonomik büyümenin toplumun refahını yükseltebilmesi için ülkede artan gelirin nüfusa olabildiğince eşit bir şekilde dağıtılması önemlidir. Az sayıda bireyin zenginleşmesi ile gelecek bir ekonomik büyüme ülkeyi ileri götürmez. Tam tersine, gelir dağılımının daha da dengesizleşmesi ülkenin sosyal dengesini daha da bozabilir.

Toplumsal Refahın Esas Ölçüsü

Şu anda kadar sadece ekonomik büyüklüğe ve kişi başı gelire odaklandık. Fakat ekonomik refah toplumsal refahın bileşenlerinden sadece birisidir. Birleşmiş Milletler ülkelerin gelişmişlik seviyelerini ölçmek amacı ile “**insanı gelişmişlik endeksi**” adını verdiği bir ölçüt geliştirmiştir. Bu endeks ile ekonomik zenginlik arasında yakın bir bağ bulunmakla birlikte bu endeks sadece gelire odaklanmamakta, gelirin yanında eğitim ve sağlık hizmetleri de değerlendirmeye almaktadır. Endekse 3 ölçüt dahil edilmiştir: ortalama yaşam uzunluğu, ortalama eğitim süresi, kişi başına düşen gelir. 1980 ile 2012 arasında Türkiye’nin insanı gelişmişlik endeks değeri 0,474’den 0,722’ye yükselmiş olmakla birlikte, 2012 verilerine göre Türkiye 187 ülke arasında **90.** sırada bulunmaktadır.

www.undp.org/content/turkey/en/home/presscenter/news-from-new-horizons/2013/03/15/turkey-ranks-90th-in-hdi/

Bu endeks sıralamasında Türkiye hem OECD ülkeleri arasında hem de Avrupa Birliği ülkeleri arasında en son sıradadır! Eğer ülkemizin dünya sıralamasında nerede olduğu ile ilgili isek, bu endekste ki sıralamamız toplam ekonomik büyüklük sıralamamızdan çok daha önemlidir. Ülkeyi yönetenlerin hedefi toplam ekonomik büyüklüğe odaklanmak yerine ülkemizin insanı gelişmişlik endeksini daha yukarılara çıkarmak olmalıdır.